TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2016. gada 14. decembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Publiski pakalpojumu līgumi — Direktīva 2004/18/EK — 45. panta 2. punkts — Kandidāta vai pretendenta personiskā situācija — Fakultatīvi izslēgšanas pamati — Nopietns pārkāpums saistībā ar profesionālo darbību — Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts katrā atsevišķā gadījumā veikt pārbaudi atbilstoši samērīguma principam — Līgumslēdzēju iestāžu lēmumi — Direktīva 89/665/EEK — Pārbaude tiesā

Lieta C-171/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 27. martā un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 15. aprīlī, tiesvedībā

Connexxion Taxi Services BV

pret

Staat der Nederlanden – Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport ,

Transvision BV ,

Rotterdamse Mobiliteit Centrale RMC BV ,

Zorgvervoercentrale Nederland BV .

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents), K. Vajda [*C. Vajda*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurgs [*C. Lycourgos*],

ģenerāladvokāts M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 27. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Connexxion Taxi Services BV* vārdā – *J. van Nouhuys, advocaat,*

— *Transvision BV, Rotterdamse Mobiliteit Centrale RMC BV* un *Zorgvervoercentrale Nederland BV* vārdā – *J. P. Heering* un *P. Heemskerk, advocaten,*

* * Tiesvedības valoda – holandiešu.

— Nīderlandes valdības vārdā – *H. M. Stergiou*, *M. K. Bulterman* un *M. A. M. de Ree*, kā arī *J. Langer*, pārstāvji,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kam palīdz *S. Varone* un *F. Di Matteo*, *avvocati dello Stato*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *A. Tokár* un *S. Noë*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 30. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV 2004, L 134, 114. lpp.), 45. panta 2. punkta interpretāciju, kā arī par līgumslēdzēju iestāžu lēmumu pārbaudes tiesā apjomu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā *Connexxion Taxi Services BV* (turpmāk tekstā – "*Connexxion*") prasībā pret *Staat der Nederlanden – Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport* (Nīderlandes valsts – Veselības, labklājības un sporta ministrija, Nīderlande, turpmāk tekstā – "Ministrija"), kā arī uzņēmumu apvienību, ko veido *Transvision BV*, *Rotterdamse Mobiliteit Centrale RMC BV* un *Zorgvervoercentrale Nederland BV* (turpmāk tekstā kopīgi sauktas – "uzņēmumu apvienība"), jautājumā par to, vai ir likumīgs Ministrijas lēmums piešķirt pakalpojumu publisko iepirkumu šai uzņēmumu apvienībai.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīvas 2004/18 preambulas 2. apsvērumā ir teikts:

"Piešķirot tādu līgumu slēgšanas tiesības, ko dalībvalstīs noslēdz valsts, reģionālo vai vietējo varas iestāžu un citu publisko tiesību subjektu uzdevumā, jāievēro Līgumā paredzētie principi, konkrēti brīva preču aprite, brīva uzņēmējdarbības veikšana un brīva pakalpojumu aprite, kā arī no tiem izrietošie principi, piemēram, vienādas iespējas, nediskriminēšana, savstarpēja atzīšana, proporcionalitāte un pārredzamība. Tomēr attiecībā uz valsts līgumiem, kuru summa pārsniedz kādu noteiktu vērtību, ieteicams izstrādāt tādus noteikumus šo līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai paredzēto valsts procedūru koordinēšanai Kopienas līmenī, kuru pamatā ir minētie principi, un tas vajadzīgs, lai nodrošinātu līgumu efektivitāti un garantētu valsts iepirkuma atklātību konkurencei. Tādēļ šie koordinēšanas noteikumi jāskaidro gan saskaņā ar iepriekšminētajiem noteikumiem un principiem, gan saskaņā ar pārējiem Līguma noteikumiem."

4 Šīs direktīvas 2. pantā "Līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas principi" ir noteikts:

"Līgumslēdzējas iestādes pret visiem komersantiem izturas vienādi un nediskriminējoši un rīkojas pārredzami."

5 Minētās direktīvas II sadaļas VII nodaļas 2. iedaļā ir izklāstīti "Kvalitatīvās atlases kritēriji". Tajā ir ietverts 45. pants "Kandidāta vai pretendenta personiskie dati". Šā panta 1. punktā ir uzskaitīti iemesli, kad kandidāts vai pretendents ir obligāti jāizslēdz no iepirkuma. Savukārt minētā panta 2. punktā ir uzskaitīti fakultatīvi pamati izslēgšanai no iepirkuma, un tā formulējums bija šāds:

"Dalību līgumā var atteikt tādam komersantam, kas:

[..]

d) ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzējas iestādes var pierādīt;

[..]

Šā punkta īstenošanas nosacījumus dalībvalstis paredz saskaņā ar katras konkrētās valsts tiesību aktiem un ievērojot Kopienu tiesības."

6 Turklāt šīs direktīvas VII A pielikuma "Informācija, kas jāiekļauj valsts līgumu paziņojumos" 17. punktā ir minēti "atlases kritēriji saistībā ar komersantu personiskajiem datiem, kas var būt par iemeslu viņu izslēgšanai, un pieprasītā informācija, ar kuru pierāda, ka uz viņiem neattiecas gadījumi, kas ir izslēgšanas pamats [..]".

7 Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvas 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV 1989, L 395, 33. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas tajā izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. decembra Direktīvu 2007/66/EK (OV 2007, L 335, 31. lpp.), 1. panta "Darbības joma un pārskatīšanas procedūru pieejamība" 1. punkta trešajā daļā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumiem, uz ko attiecas Direktīva 2004/18/EK, līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri pārskatīt saskaņā ar šīs direktīvas 2. līdz 2.f pantā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz to, ka ar šādiem lēmumiem ir pārkāpti Kopienas tiesību akti publiskā iepirkuma jomā vai attiecīgās valsts noteikumi, ar ko transponē minētos tiesību aktus."

8 Direktīva 2004/18 tika aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18 (OV 2004, L 94, 65. lpp.). Saskaņā ar Direktīvas 2014/24 91. pantā noteikto Direktīva 2004/18 ir atcelta no 2016 gada 18. aprīļa.

Nīderlandes tiesības

9 Nīderlandes tiesībās Direktīva 2004/18 tika transponēta ar 2005. gada 16. jūlija *Besluit houdende regels betreffende de procedures voor het gunnen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten* (Dekrēts par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas noteikumiem būvdarbu, piegāžu un pakalpojumu jomā, *Stb*. 2005, 408. lpp.; turpmāk tekstā – "Dekrēts").

10 Minētās direktīvas 45. panta 2. punkta d) apakšpunkts Nīderlandes tiesībās tika transponēts ar Dekrēta 45. panta 3. punkta d) apakšpunktu, kurā ir noteikts:

"Dalību līgumā līgumslēdzēja iestāde var atteikt tādam saimnieciskās darbības subjektam, kas:

[..]

d) ir vainīgs smagā profesionālās ētikas pārkāpumā, kurš apstiprinājies jebkādā veidā, ko līgumslēdzēja iestāde var pierādīt.

[..]"

11 Dekrēta anotācijā par tā 45. panta 3. punktu ir teikts:

"Jautājums par to, vai patiešām jāveic izslēgšana un cik ilgi šī izslēgšana ir piemērojama, ievērojot direktīvas vispārīgos principus, vienmēr ir jāvērtē samērīgi un nediskriminējoši. Vārds "samērīgi" nozīmē, ka gan izslēgšanas faktam, gan tās ilgumam jābūt samērīgiem ar pārkāpuma smagumu. Gan izslēgšanas faktam, gan tās ilgumam jābūt samērīgiem arī ar iepirkuma apjomu. Tāpēc noteikt kādu absolūtu termiņu, kurā pārkāpumu izdarījušais uzņēmums tiek automātiski izslēgts no visām valsts rīkotajām iepirkuma procedūrām, nebūtu atbilstīgi samērīguma principam. Tas nozīmē arī to, ka jārīkojas atbilstoši konkrētā gadījuma apstākļiem, jo līgumslēdzējai iestādei vienmēr katrā konkrētajā gadījumā attiecībā uz ikvienu publisko iepirkumu ir jāpārbauda, vai tai konkrētais uzņēmums konkrētajā gadījumā ir jāizslēdz (ņemot vērā iepirkuma iedabu un apjomu, pārkāpuma veidu un smagumu, kā arī uzņēmuma pa to laiku paveikto)".

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

12 2012. gada 10. jūlijā Ministrija izsludināja iepirkuma procedūru attiecībā uz "pārreģionālo sociālo un atpūtas pārvadājumu pakalpojumu personām ar kustību traucējumiem". Ar šo pakalpojumu ir paredzēts nodrošināt iespēju personām ar kustību traucējumiem brīvi ceļot, tām ik gadu piešķirot pārvietošanās budžetu, kas izteikts taksometra nobraukuma kilometros. Šis iepirkums ilgst vismaz trīs gadus un deviņus mēnešus, un tā vērtība ir aptuveni EUR 60 000 000 gadā.

13 Šā iepirkuma procedūra ir sīki aprakstīta dokumentā, kas saucas "Aprakstošais dokuments", kura 3. punkta "Izslēgšanas pamati un piemērotības prasības" 1. apakšpunktā tostarp ir teikts:

"Piedāvājums, kuram ir piemērojams izslēgšanas pamats, tiek noraidīts un vairs netiek (saturiski) izvērtēts."

14 Attiecībā uz izslēgšanas pamatiem šajā aprakstošajā dokumentā ir izdarīta atsauce uz "pašdeklarāciju", kas pretendentiem ir jāaizpilda un jāpievieno savam piedāvājumam kā obligāts pielikums. Aprakstošajā dokumentā ir norādīts:

"Tālab [..], parakstot iepirkumiem paredzēto tipveida pašdeklarāciju, pretendents apliecina, ka uz to nav attiecināms neviens izslēgšanas pamats (skat. deklarācijas 2. un 3. punktu)."

15 Ar šo deklarāciju pretendents tostarp apliecina, ka "nedz tā uzņēmums, nedz kāds tā uzņēmuma vadītājs profesionālo pienākumu izpildē nav izdarījuši nopietnu pārkāpumu".

16 Šajā iepirkuma procedūrā piedalījās konkrēti *Connexxion* un uzņēmumu apvienība. Ar 2012. gada 8. oktobra vēstuli Ministrija paziņoja *Connexxion*, ka tās piedāvājums ir ierindots otrajā vietā un ka līgumu ir iecerēts piešķirt uzņēmumu apvienībai.

17 2012. gada 20. novembrī diviem minētās apvienības uzņēmumiem, kā arī šo uzņēmumu vadītājiem *Nederlandse Mededingingsautoriteit* (Nīderlandes konkurences iestāde, Nīderlande) piemēroja sankcijas par Nīderlandes Konkurences likuma pārkāpumiem. Šie pārkāpumi tika konstatēti saistībā ar nolīgumiem, ko tie bija noslēguši ar citiem uzņēmumiem laikā no 2007. gada 18. decembra līdz 2010. gada 27. augustam un no 2009. gada 17. aprīļa līdz 2011. gada 1. martam. Ministrija to uzskatīja

par smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, tomēr savu lēmumu piešķirt iepirkumu uzņēmumu apvienībai atstāja negrozītu, pamatojoties uz to, ka šo apvienību izslēgt uz šāda pārkāpuma pamata būtu nesamērīgi.

18 *Connexxion* pagaidu noregulējuma kārtībā lūdza aizliegt Ministrijai piešķirt iepirkumu uzņēmumu apvienībai. Ar 2013. gada 17. aprīļa lēmumu *voorzieningenrechter te Den Haag* (Hāgas pagaidu noregulējuma tiesnesis, Nīderlande) šo pieteikumu apmierināja, jo uzskatīja, ka Ministrija, konstatējusi smaga profesionālās ētikas pārkāpuma esamību, vairs nedrīkstēja veikt samērīguma izvērtējumu.

19 Ar 2013. gada 3. septembra nolēmumu *Gerechtshof Den Haag* (Hāgas Apelācijas tiesa, Nīderlande) atcēla pagaidu noregulējuma tiesneša lēmumu un ļāva Ministrijai piešķirt pamatlietā aplūkoto iepirkumu uzņēmumu apvienībai, nospriezdama, ka Savienības tiesībās līgumslēdzējai iestādei nav aizliegts atbilstoši samērīguma principam pārbaudīt, vai pretendents, uz kuru attiecas kāds no fakultatīviem izslēgšanas pamatiem, ir jāizslēdz, un ka, veicot šādu samērīguma pārbaudi, Ministrija nav rīkojusies pretēji vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principiem.

20 Par šo nolēmumu *Connexxion* iesniedza kasācijas sūdzību *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa).

21 Šī nupat minētā tiesa norāda, ka pamatlietu raksturo, pirmkārt, tas, ka līgumslēdzēja iestāde iepirkuma nosacījumos ir norādījusi, ka piedāvājums, kuram ir piemērojams kāds no izslēgšanas pamatiem, tiks noraidīts, saturiski neizvērtējot, un, otrkārt, ka lēmums piešķirt iepirkumu noteiktam pretendentam tomēr tika atstāts negrozīts pēc tam, kad līgumslēdzēja iestāde bija konstatējusi, ka šis pretendents ir pieļāvis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu iepirkuma nosacījumu izpratnē.

22 Iesniedzējtiesa uzsver, ka Dekrēta 45. panta 3. punktā ir pilnībā pārņemti Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmajā daļa paredzētie fakultatīvie izslēgšanas pamati. Taču jautājumā par šo izslēgšanas pamatu piemērošanu no anotācijas par minēto Dekrēta normu izrietot, ka, ņemot vērā vispārīgos šīs direktīvas principus, tas, vai izslēgšana patiešām ir veicama, ir vienmēr jāvērtē samērīgi un nediskriminējoši. Tādējādi tas, vai uzņēmums no attiecīgās publiskā iepirkuma procedūras ir izslēdzams, līgumslēdzējām iestādēm katrā konkrētajā gadījumā būtu jāpārbauda, ņemot vērā iepirkuma iedabu un apjomu, pārkāpuma veidu un smagumu, kā arī uzņēmuma šajā ziņā pa to laiku paveikto.

23 Tāpēc valsts tiesībās līgumslēdzējai iestādei, konstatējušai, ka ir izdarīts smags profesionālās ētikas pārkāpums, esot paredzēts pienākums atbilstoši samērīguma principam izlemt, vai šā pārkāpuma izdarītājs patiešām ir izslēdzams.

24 Tāpēc varētu tikt uzskatīts, ka ar šo samērīguma pārbaudes veikšanas pienākumu fakultatīvo izslēgšanas pamatu piemērošanas kritēriji valsts tiesībās tiek mīkstināti 2006. gada 9. februāra sprieduma *La Cascina* u.c. (C-226/04 un C-228/04, EU:C:2006:94, 21. punkts), kā arī 2014. gada 10. jūlija sprieduma *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici* (C-358/12, EU:C:2014:2063, 35. un 36. punkts) izpratnē. Saskaņā ar Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta otrajā daļā noteikto, valsts tiesībās veicot šādu mīkstināšanu, būtu jāievēro Savienības tiesības, tostarp vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principi. Pamatlietā Ministrija kā līgumslēdzēja iestāde, konstatējusi izdarīto pārkāpumu, esot atbilstoši samērīguma principam pārbaudījusi, vai attiecīgā iepirkuma izpildē var tikt nodrošināts uzņēmumu apvienības profesionālais godīgums un uzticamība. Šī apvienība esot veikusi tālab vajadzīgos pasākumus.

25 Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa līdz šim vēl nav atbildējusi, vai Savienības tiesībām, proti, minētās direktīvas 45. panta 2. punktam, ir pretrunā, ka līgumslēdzējai iestādei saskaņā ar valsts tiesībām ir pienākums atbilstoši samērīguma principam pārbaudīt, vai smagu profesionālās ētikas pārkāpumu izdarījušais pretendents patiešām ir jāizslēdz. Tiesa neesot arīdzan atbildējusi, vai šajā ziņā nozīme ir

tam, ka līgumslēdzēja iestāde publiskā iepirkuma nosacījumos ir paredzējusi, ka saturiski neizvērtēts ir jānoraida ikviens piedāvājums, uz kuru ir attiecināms kāds no izslēgšanas pamatiem. Turklāt minētajā direktīvā neesot nekas teikts par līgumslēdzēju iestāžu lēmumu pārbaudes tiesā apjomu.

26 Šādos apstākļos *Hoge Raad der Nederlanden* (Nīderlandes Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) a) Vai Savienības tiesībām, konkrēti, Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punktam, ir pretrunā tas, ka valsts tiesībās līgumslēdzējai iestādei ir uzlikts pienākums atbilstoši samērīguma principam pārbaudīt, vai iepirkuma pretendents, kurš ir izdarījis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, patiešām ir jāizslēdz?

b) Vai šajā ziņā ir kāda nozīme tam, ka līgumslēdzēja iestāde iepirkuma nosacījumos ir paredzējusi, ka piedāvājums, kuram ir piemērojams kāds no izslēgšanas pamatiem, tiek noraidīts un vairs netiek saturiski izvērtēts?

2) Vai – gadījumā, ja uz pirmā jautājuma a) punktu atbildams noliedzoši, – Savienības tiesībām ir pretrunā tas, ka tādu atbilstoši samērīguma principam veiktu vērtējumu kā tas, ko konkrētajā gadījumā ir īstenojusi līgumslēdzēja iestāde, valsts tiesa nevis pārbauda "pilnā apjomā", bet gan aprobežojas ar ("marginālu") pārbaudi attiecībā uz to, vai līgumslēdzējai iestādei ir bijis pamats nolemt tomēr neizslēgt pretendentu, kurš ir pieļāvis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta pirmās daļas izpratnē?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

27 Ievadam jākonstatē, ka pamatlietas fakti, kas atgādināti šā sprieduma 12.–17. punktā, ir notikuši pirms tam, kad 2016. gada 18. aprīlī beidzās dalībvalstīm Direktīvas 2014/24 transponēšanai atvēlētais termiņš. No tā izriet, ka prejudiciālo jautājumu izvērtējumā *ratione temporis* ir jāņem vērā tikai Direktīva 2004/18 atbilstoši tam, kā tā ir interpretēta Tiesas judikatūrā.

Par pirmā jautājuma a) punktu

28 Tiesas judikatūras atziņa ir tāda, ka saistībā ar Direktīvas 2004/18 piemērošanas jomā ietilpstošajiem publiskajiem iepirkumiem tās 45. panta 2. punktā minēto septiņu ar kandidātu profesionālo godīgumu, maksātspēju vai uzticamību saistīto izslēgšanas gadījumu piemērošanu šajā pantā ir paredzēts atstāt dalībvalstu ziņā, par ko liecina šīs tiesību normas sākumā rodamā frāze "dalību līgumā var atteikt" (par Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvas 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV 1992, L 209, 1. lpp.) 29. pantu skat. spriedumu, 2006. gada 9. februāris, *La Cascina* u.c., C-226/04 un C-228/04, EU:C:2006:94, 21. punkts). Turklāt saskaņā ar šā 45. panta 2. punkta otro daļu dalībvalstīm ir jāparedz šā 2. punkta īstenošanas nosacījumi saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem un ievērojot Savienības tiesības (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 10. jūlijs, *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 35. punkts).

29 Līdz ar to Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punktā nav paredzēts, ka tajā norādītie izslēgšanas pamati visā Savienībā būtu jāpiemēro vienveidīgi, jo dalībvalstīm ir tiesības šos izslēgšanas pamatus vai nu nepiemērot vispār, vai arī valsts tiesiskajā regulējumā iekļaut ar dažādu stingruma pakāpi, kas var atšķirties atkarībā no situācijas, ņemot vērā valsts līmenī pastāvošus juridiska, ekonomiska vai sociāla rakstura apsvērumus. Šajā ziņā dalībvalstīm ir tiesības atvieglot vai mīkstināt šajā tiesību normā noteiktos kritērijus (spriedums, 2014. gada 10. jūlijs, *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, C-358/12, EU:C:2014:2063, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 Šajā gadījumā jānorāda, ka jautājumā par iespēju izslēgt kādu saimnieciskās darbības subjektu smaga profesionālās ētikas pārkāpuma dēļ Nīderlandes Karaliste savos tiesību aktos nav precizējusi minētās direktīvas 45. panta 2. punkta otrās daļas piemērošanas nosacījumus, bet gan ar Dekrētu šīs iespējas izmantošanu nodevusi līgumslēdzēju iestāžu ziņā. Proti, ar tiesībām lemt, vai šīs direktīvas 45. panta 2. punktā paredzētie fakultatīvie izslēgšanas pamati ir piemērojami konkrētā iepirkuma procedūrā, saskaņā ar pamatlietā aplūkoto Nīderlandes tiesisko regulējumu ir apveltītas līgumslēdzējas iestādes.

31 Jautājumā par iepirkuma pretendenta izslēgšanas pamatu smaga profesionālās ētikas pārkāpuma dēļ no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka šajā tiesiskajā regulējumā attiecīgajai šā pretendenta pārkāpuma esamību konstatējušajai līgumslēdzējai iestādei ir noteikts pienākums atbilstoši samērīguma principam pārbaudīt, vai šāda izslēgšana patiešām jāizdara.

32 Tādējādi šķiet, ka ar šo izslēgšanas samērīguma pārbaudi Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punkta d) apakšpunktā paredzētā ar smagu profesionālās ētikas pārkāpumu saistītā izslēgšanas pamata piemērošana tiek mīkstināta šā sprieduma 29. punktā citētās judikatūras izpratnē. Turklāt no šīs direktīvas preambulas 2. apsvēruma izriet, ka samērīguma princips vispārīgi ir piemērojams publiskā iepirkuma procedūrās.

33 Tāpēc uz pirmā jautājuma a) punktu ir jāatbild, ka Savienības tiesībām, konkrēti, Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punktam, nav pretrunā, ka tādā valsts tiesiskajā regulējumā kā pamatlietā aplūkotais līgumslēdzējai iestādei ir uzlikts pienākums atbilstoši samērīguma principam izvērtēt, vai iepirkuma pretendents, kurš ir izdarījis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, patiešām ir jāizslēdz.

Par pirmā jautājuma b) punktu

34 Pirmā jautājuma b) punktā iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2004/18 normas, lasot tās vienlīdzīgas attieksmes principa, kā arī no tā izrietošā pārskatāmības pienākuma gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā, ka līgumslēdzēja iestāde nolemj kādam smagu profesionālās ētikas pārkāpumu izdarījušam pretendentam piešķirt publisko iepirkumu, pamatojoties uz to, ka šā pretendenta izslēgšana būtu bijusi pretrunā samērīguma principam, lai arī saskaņā ar šā iepirkuma nosacījumos noteikto pretendents, kas izdarījis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, ir obligāti izslēdzams, neņemot vērā, vai šī sankcija ir vai nav samērīga.

35 No pamatlietā aplūkotā valsts tiesiskā regulējuma izriet, ka līgumslēdzējām iestādēm ir plaša rīcības brīvība lemt gan par to, kādi nosacījumi tam, lai piemērotu Direktīvas 2004/18 45. panta 2. punktu – kurā paredzēts gadījums, kad saimnieciskās darbības subjekts var tikt fakultatīvi izslēgts izdarīta profesionālās ētikas pārkāpuma dēļ, – ir iekļaujami iepirkuma dokumentos, gan par šo nosacījumu faktisku piemērošanu.

36 Nav izslēdzams, ka, jau sagatavojot konkrētā iepirkuma dokumentāciju, attiecīgā līgumslēdzēja iestāde – atkarībā no šā iepirkuma iedabas un tā ietvaros sniedzamo pakalpojumu delikātuma, kā arī no šiem aspektiem izrietošajām prasībām par saimnieciskās darbības subjektu profesionālo godprātīgumu un uzticamību – var uzskatīt, ka smaga profesionālās ētikas pārkāpuma izdarīšanas gadījumā šo pārkāpumu izdarījušā pretendenta piedāvājums ir automātiski jānoraida un pats pretendents jāizslēdz, ja vien tiek nodrošināts, ka šā pārkāpuma smaguma novērtēšanā tiek ievērots samērīguma princips.

37 Šāda iepirkuma dokumentācijā ietverta un nepārprotami formulēta klauzula, kā tas ir pamatlietā aplūkotās iepirkuma procedūras gadījumā, ļauj ikvienam pietiekami labi informētam un samērā rūpīgam pretendentam uzzināt par līgumslēdzējas iestādes prasībām un iepirkuma nosacījumiem, lai varētu atbilstoši rīkoties.

38 Jautājumā par to, vai saskaņā ar attiecīgo valsts tiesisko regulējumu līgumslēdzējai iestādei ir pienākums vai tiesības pēc piedāvājumu iesniegšanas vai pat pretendentu atlases pārbaudīt, vai izslēgšana, kas veikta, piemērojot klauzulu par izslēgšanu smaga profesionālās ētikas pārkāpuma dēļ, ir atbilstīga samērīguma principam, lai arī saskaņā ar šā iepirkuma noteikumos noteikto pretendents, kas izdarījis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, ir obligāti izslēdzams, neņemot vērā, vai šī sankcija ir vai nav samērīga, ir jāatgādina, ka līgumslēdzējai iestādei ir stingri jāievēro pašas noteiktie kritēriji (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 10. oktobris, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, 40. punkts un tajā minētā judikatūra), ievērojot konkrēti Direktīvas 2004/18 VII A pielikuma 17. punktu.

39 Turklāt vienlīdzīgas attieksmes princips paģēr, lai visiem kādā publiskajā iepirkumā ieinteresētajiem saimnieciskās darbības subjektiem būtu vienlīdzīgas iespējas savu piedāvājumu izteikšanā un lai tie varētu skaidri zināt procedūras ierobežojumus un būt pārliecināti, ka visiem konkurentiem patiešām tiek izvirzītas vienas un tās pašas prasības (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 2. jūnijs, *Pizzo*, C-27/15, EU:C:2016:404, 36. punkts).

40 Savukārt pārskatāmības pienākums nozīmē, ka visi konkursa procedūras nosacījumi un kārtība paziņojumā par līgumu vai specifikācijās ir jāformulē skaidri, precīzi un nepārprotami, tā, ka jebkuram pietiekami labi informētam un samērā rūpīgam pretendentam tiktu ļauts skaidri saprast to piemērojamību un tos interpretēt vienādi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 2. jūnijs, *Pizzo*, C-27/15, EU:C:2016:404, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 Ar pamatlietā aplūkotās izslēgšanas samērīgumu ir tā, ka daži ieinteresētie saimnieciskās darbības subjekti, lai arī zinādami par iepirkuma dokumentācijā ietverto izslēgšanas klauzulu un apzinādamies, ka tie ir izdarījuši tādu profesionālās ētikas pārkāpumu, kas var iespējami tikt kvalificēts par smagu, varētu būt vilināti iesniegt piedāvājumu cerībā izvairīties no izslēgšanas, pamatojoties uz viņu situācijas vēlāku izvērtējumu atbilstoši samērīguma principam saskaņā ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu, savukārt citi salīdzināmā situācijā esošie subjekti atturētos iesniegt šādu piedāvājumu, paļaujoties uz šīs izslēgšanas klauzulas formulējumu, kurā šāds samērīguma izvērtējums nav minēts.

42 Šī konkrētā situācija var būt konkrēti gadījumā ar citu dalībvalstu saimnieciskās darbības subjektiem, kuri tik labi nepārzinātu attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma noteikumus un piemērošanas kārtību. Vēl jo vairāk tas sakāms tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, kurā līgumslēdzējas iestādes pienākums pārbaudīt, vai ir samērīga izslēgšana profesionālās ētikas pārkāpuma dēļ, izriet nevis no paša Dekrēta 45. panta 3. punkta formulējuma, bet gan tikai no šīs tiesību normas anotācijas vien. Atbilstoši Tiesā notiekošās tiesvedības gaitā Nīderlandes valdības teiktajam šī anotācija pati par sevi nav saistoša, bet gan ir ņemama vērā, vienīgi lai interpretētu minēto tiesību normu.

43 Tādējādi attiecīgo izslēdzamību izvērtējot samērīguma principa gaismā – lai arī konkrētā iepirkuma nosacījumos ir paredzēts, ka piedāvājumi, uz kuriem attiecas šāds izslēgšanas pamats, ir jānoraida, neveicot izvērtējumu atbilstoši šim principam, – iespējami var tikt radīta nedrošība ieinteresētajiem saimnieciskās darbības subjektiem un pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips, kā arī netikt pildīts pārskatāmības pienākums.

44 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz pirmā jautājuma b) punktu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/18 normas, konkrēti – tās, kas ietvertas šīs direktīvas 2. pantā un VII A pielikuma 17. punktā, lasot tās vienlīdzīgas attieksmes principa, kā arī no tā izrietošā pārskatāmības pienākuma gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā, ka līgumslēdzēja iestāde nolemj kādam smagu profesionālās ētikas pārkāpumu izdarījušam pretendentam piešķirt publisko iepirkumu, pamatojoties uz to, ka šā pretendenta izslēgšana būtu bijusi pretrunā samērīguma principam, lai arī saskaņā ar šā iepirkuma nosacījumos noteikto pretendents, kas izdarījis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, ir obligāti izslēdzams, neņemot vērā, vai šī sankcija ir vai nav samērīga.

Par otro jautājumu

45 Tā kā atbildē uz pirmā jautājuma b) punktu ir sniegta informācija, kas vajadzīga, lai valsts tiesa spētu izspriest tajā izskatāmo lietu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

46 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) Savienības tiesībām, konkrēti, Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, 45. panta 2. punktam nav pretrunā, ka tādā valsts tiesiskajā regulējumā kā pamatlietā aplūkotais līgumslēdzējai iestādei ir uzlikts pienākums atbilstoši samērīguma principam izvērtēt, vai iepirkuma pretendents, kurš ir izdarījis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, patiešām ir jāizslēdz;

2) Direktīvas 2004/18 normas, konkrēti tās, kas ietvertas šīs direktīvas 2. pantā un VII A pielikuma 17. punktā, lasot tās vienlīdzīgas attieksmes principa, kā arī no tā izrietošā pārskatāmības pienākuma gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tām ir pretrunā, ka līgumslēdzēja iestāde nolemj kādam smagu profesionālās ētikas pārkāpumu izdarījušam pretendentam piešķirt publisko iepirkumu, pamatojoties uz to, ka šā pretendenta izslēgšana būtu bijusi pretrunā samērīguma principam, lai arī saskaņā ar šā iepirkuma nosacījumos noteikto pretendents, kas izdarījis smagu profesionālās ētikas pārkāpumu, ir obligāti izslēdzams, neņemot vērā, vai šī sankcija ir vai nav samērīga.

[Paraksti]